

Scénář inscenace

Brian Jacques-Ivana Sobková

Justýna a upíři

Dramatizace povídky Briana Jacquese Jamie a upíři z knihy Sedm strašidelných příběhů v překladu Pavla Dufka

Prostředí – dům s oknem, živý plot před domem, pokoj, hrobka – jsou vytvářena skládáním a představováním Katonových krabic.

ŽIVÉ OBRAZY – MATKA A JUSTÝNA

*Scéna: V pozadí dům s oknem, v popředí pokojíček
Matčin monolog k Justýně je fázován do živých obrazů. Jednotlivé živé obrazy jsou oddělovány tmou. Text v živých obrazech je sborově pronášen ze zákulisí; na scéně pouze matka a Justýna.*

MATKA (*dává Justýně prášky proti alergii*): Justýno, vzala sis prášky? Ne, to se ví, že ne vzala.

MATKA (*ukazuje poprskané triko, Týna se dívá znuděně na televizi*): Jestli nebudeš brát prášky, vrátí se ti alergie a celou mě i tatínka poprskáš. Jakmile se ti projeví, půjdeš rovnou do postele a zůstaneš tam.

MATKA (*Justýna se něčím cpe a matka vytírá podlahu*): Ty zuby by sis také mohla vyčistit. Co s tou pastou vlastně děláš? Možná jí pojídáš, ale rozhodně si s ní nečistíš zuby, to je mi jasné.

MATKA (*zatímco Justýna se snaží nenápadně utéct, matka něco vaří*): A co domácí úkoly? Vsadím se, že jsi ještě ani nezačala. Nemysli si, že když sotva začaly prázdniny, můžeš se domácím úkolům vyhnout.

MATKA (*tahá Justýnu "výchovně" za ucho*): Vezmi si moje slova k srdci, jinak skončíš jako ta šmudla Markéta. Zůstaneš hloupá jako boží hovádko a budeš se poflakovat po nárožích...

1. SCÉNA – ODCHOD Z DOMOVA

*Přestavba: v pozadí dům s oknem, v popředí živý plot.
Rozcuchaná Justýna se plíží nenápadně pryč z domu, chystá se přeskočit plot..., za zády se jí ozve křik její matky, která se dívá z okna.*

MATKA (*vychází z domu, upravuje záhonek, předvádí Týně, jak chodí normální člověk po pěšině*): Týýýýnóóóó! Justýno! Neopovažuj se skákat přes ten plot. Okamžitě se vrať. Nešlap na květinový záhon. Co ti otec říkal včera večer? Abys na ten záhon nešlapala. To říkal. Copak nemůžeš chodit po pěšině jako každý jiný úplně normální člověk? To tedy nevím...

JUSTÝNA (*rezignovaně přešlapuje, občas se snaží matce oponovat*)

MATKA: Ty vůbec neposloucháš, co ti povídám, že ano, děvenko?! Ihned se vrať a pojď si vzít tu sukni. (*Ukazuje domů, Týna se odchází převléknout, matka zatím stále mluví*) Pámbů ví, co si o mně sousedi musejí pomyslet, že tě nechám takhle běhat venku.

JUSTÝNA (*za chvíli vychází převlečená*)

MATKA (*si ji se zalíbením prohlíží, ovšem všimne si špinavého trička*): A to tričko už potřebuje také vyprat. Takovou šmouhu jsem jaktěživ neviděla. (*Vyndává z kapsy kapesník, ještě Týně trochu očistí obličej, strká jí kapesník do kapsičky a tričko jí zandává do kalhot*) Teď máš v kapse čistý kapesník, tak ho proboha používej! Snaž se zůstat čistá alespoň pět minut, a ať jsi doma včas na oběd. A ještě něco: ať se nedozvím, že ses zase potloukala s tou bandou z pasáže.

Během svého monologu matka Justýnu neustále upravuje, stále se jí něco na jejím vzhledu nezdá. Justýna dostane čistou sukni, čistý kapesník, matka jí vydrhne tváře, uši, ruce..., Justýna se musí učesat.... Stále se snaží uniknout, ale matka ji vždy šikovně zadrží a donutí ji pokračovat v hygieně.

MATKA: Podívej, jak máš zase rozčuchané vlasy! Dobře že jsem tě chytila, než se mi někam vytratíš. – A vzala sis prášky?

JUSTÝNA: Nevzala.

MATKA: Tak tady počkej, já ti pro ně dojdu! Jen počkej, až se otec vrátí domů! JUSTÝNA (*jakmile se matka vrátí domů pro léky, přeskočí plot a zmizí*)

MATKA (*za ní ještě volá*): Taková do nebe volající neposlušnost. Jednou si na tom živém plotě zlámeš vaz. Pak už bude pozdě, aby ses poučila. Zítra rozhodně zůstaneš doma a budeš dělat úkoly. O to se postarám, na to můžeš vzít jed, holčičko...

Přestavba: Dům se mění na hrobku, živý plot na náhrobky.

ŽIVÉ OBRAZY – SNY

Justýna sedí v popředí zasněná – představuje si život bez matek. Ostatní vytvářejí atmosféru pohody, ničím nerušených radovánek... Živé obrazy snů, které jsou nasvěčovány jen slabým světlem, při promluvě Justýny vždy na malou chvíli pantomimicky ožijí. Jednotlivé sny jsou oddělovány tmou.

JUSTÝNA: Jóóóó, ty matky! Komu jsou zapotřebí?!

JUSTÝNA: Co by mi chybělo?

JUSTÝNA: Postel by byla sympatičtější, kdyby byla neustlaná...

JUSTÝNA: Z lednice bych si ráno vyndala kolu a k tomu bych si vzala nějaké sušenky – ty se nemusejí vařit...

JUSTÝNA: Mohla bych nosit černé oblečení, takové, které se nemusí prát...

JUSTÝNA: Nechodila bych do školy a pouštěla si cédéčka strašně hlasitě a bez sluchátek...

2. SCÉNA

Scéna je v plném světle.

Setkání s partou

Hlouček děvčat před hřbitovní branou. Parta je právě zabrána do nějakého rozhovoru. Týna se ještě snaží na poslední chvíli upravit – vytáhne si triko ze sukně, rozpustí si vlasy atd.

JUSTÝNA: Tak co je nového?

KATKA: Máme jí to říct?

MARKÉTA: Našly jsme upírův hrob.

JUSTÝNA: Co jste našly?

KATKA: Našly jsme upíří hrob. Ty ne, protože jsi s námi nebyla.

JUSTÝNA: Je to pravda?

MARKÉTA: Jo.

JUSTÝNA: Opravdický upíří hrob?!

MARKÉTA: Přesně tak.

JUSTÝNA: Hm. A to vám mám věřit, jo?

MÍŠA: Fakt nekecáme, na mou duši, ať se propadnu.

PAVLA: Ráno jsme prolezly křoví u zadní zdi hřbitova...

GÁBINA: Měla bys vidět ty hroby, samý cizí. Myslím, že maďarský. Upíří přece pocházej z Románie, že jo?

KATKA: Gábinko, neříká se z Románie, ale z Rumunska.

JUSTÝNA: Jak víš, že jsou z Rumunska, když jsou všechny ty hroby cizí, ty chytrolínko?

KATKA: Na některých je napsaný Romania. A Romania je v Rumunsku.

Vím to podle bráchovy sbírky známek!

JUSTÝNA: A kde teda je ten upíří hrob?

KATKA: Tamhle v tom křoví.

MARKÉTA: Chceš ho vidět? Teda jestli se nebojíš!

JUSTÝNA: Tak pojď, já strach nemám.

Na hřbitově

Vcházejí na hřbitov, procházejí mezi náhrobky.

MARKÉTA: Koukni, to je jeden z nich. Zillibor Zorbigowitch nebo tak nějak. Vidíš to zvláštní písmo? Umřel v roce 1902. Támdle je další. Leží tady dva, jeden umřel v roce 1895, druhý 1898.

JUSTÝNA: Kvůli tomu to ještě nemusí být upíři, ne? Jenom proto, že jsou z Románie a už je to dávno, co umřeli.

KATKA: Tak se mrkni na tohle, ty pani Vševědoucí! *(Ukazuje velkou hrobku, která stojí v pozadí, na jejíchž dveřích jsou další nápisy a obrazy – netopýr, měsíc v úplňku atd.)*

MARKÉTA: Co to podle tebe je?

JUSTÝNA: To je orel, ne?

KATKA: Z toho je vidět, kolik toho víš. Pch, to i mrňavá Míša ví, co to je. Míšo, jen jí to pověz.

MÍŠA: To je netopýr, vampýr.

JUSTÝNA: Těžko říct, je to tak starý. Klidně by to netopýr mohl být.

MARKÉTA: Je to vampýr. Viděla jsem je v knížkách. A podívej se tady dolů. Je tam velkým písmem Romania a něco kulatýho. Podle mě je to měsíc v úplňku.

JUSTÝNA: Jo, to je možný. Rozluštíš jména těch mrtvých?

MARKÉTA: Ne, písmena jsou moc hustě obrostlá tím zeleným svinstvem. Ale vsaď se, že jsou to Rumuni. A koukej, co Pavla objevila na schodech.

PAVLA: Brr! Já se toho nedotknu.

GÁBINA *(Podává Justýně zdechlínu malého netopýrka hvízdavého)*: Tu máš!

JUSTÝNA: Chacha, na vampýra je trošku malej, nezdá se vám?

KATKA: Tys byla trošku malá na holku, když ses narodila. Škoda že ti od té doby nepovyrost mozek.

JUSTÝNA: Aspoň se nebojím jako vy. Nemám strach z nějakýho malýho mrtvýho netopýra na nějakým ubohým staříčkým cizím hrobě.

Katka: Ale máš.

JUSTÝNA: Nemám.

MARKÉTA: Máš.

JUSTÝNA: Nemám!

MARKÉTA: Dobře, tak uvidíme, jestli vydržíš sedět sama na těch schodech deset minut a nebudeš se bát.

JUSTÝNA: Klidně.

MARKÉTA: Dobře. Musíš tu zůstat úplně sama celých deset minut. Dojdem k pasáži a zpátky, to by tak mohlo trvat zhruba těch deset minut.

JUSTÝNA: Ale já nemám hodinky. Jak poznám, že už těch deset minut uplynulo?

KATKA: Minuta má šedesát vteřin, takže když budeš počítat do šesti set, mělo by to být přesně deset minut. Umíš snad počítat, ne?

JUSTÝNA: To víš, že umím!

KATKA: Tak se ukaž.

VŠICHNI *(odcházejí, nechávají Justýnu na hřbitově)*

MARKÉTA: Vsad' se, že bys měla strach, kdyby byla tma.

JUSTÝNA: Ani tmy se nebojím. Přišla bych sem v kteroukoliv dobu.

KATKA: To se teda vsadím, že bys sem nepřišla o půlnoci.

JUSTÝNA: Cha, v deset, v jedenáct, o půlnoci, to je mi úplně jedno.

MARKÉTA: Tak jo, vsadím se s tebou, vlastně tě vyzývám, abys sem přišla o půlnoci, až kostelní zvony odbijou dvanáct.

JUSTÝNA: Klidně, platí.

Sázka

VŠICHNI (*v kruhu postupně pokládají ruku na ruku a odříkávají tradiční slavnostní přísahu, poté si olíznou prsty a udělají kříž na krku a na srdci*):

Přijmi sázku, přijmi výzvu.

Když se vsadíš, já to vezmu.

A když ne, tak z toho vypadnu.

Na mou duši, ať se propadnu.

Přestavba: Z hrobky se stává dům s oknem, v popředí živý plot.

3. SCÉNA – JUSTÝNA SE VRACÍ DOMŮ

JUSTÝNA (*vrací se domů. Ani se neobtěžuje přeskakovat živý plot, plouží se schlíple po pěšině, v duchu si nadává, že takovou sázku uzavírala, a přemýšlí nad tím, jak se o půlnoci nepozorovaně dostat z domu ven. V okně ji už vyhlíží matka*)

MATKA: Víš, kolik je hodin? Oběd ti vystydl už před půl hodinou. Výborná domácí slepičí polévka, a teď je studená, samý omastek. Ještě pět minut, děvenko, a šla jsem tě hledat tam k té pasáži se sklenicí vody a prášky proti alergii, tím si můžeš být jistá. Celý večer dnes budeš sedět doma a budeš dělat domácí úkoly. A ať tě ani nenapadne zmizet a potulovat se s tou chátrou z pasáže. Kdybych otci žalovala, jak se chováš, jistě by ti řekl své, to si piš. Ty čuně umazané, co to máš vzadu na tom tričku za hnůj? Já si můžu prsty na kost sedřít, jak peru, žehlím, snažím se, abys vypadala slušně. Podívej se na sebe! Jsi hanba rodiny!

Přestavba: Živý plot se mění na pokoj.

ŽIVÉ OBRAZY – VEČER DOMA

V živých obrazech otec a matka v pokoji večer u televize. Jednotlivé živé obrazy jsou oddělovány tmou.

OTEC (*sedí u televize a kouří*)

MATKA (*trpce si stěžuje*): Bůh ví, proč věčně kouříš tu hnusnou starou fajfku! Škodí to tvému zdraví.

OTEC (*u televize pomalu usíná*)

MATKA (*stále si stěžuje*): Každý den musím brzo ráno vstávat, jen abych pokoj před snídaní vystříkala osvěžovačem vzduchu.

OTEC (*u televize definitivně usnul*)

MATKA: Nechápu, proč dávají dokola tu samou reklamu. Už aby pustili ten film. Slušní lidé by se aspoň dostali dřív do postele, místo aby čuměli, jak Ariel pere desetkrát čistěji než jiný prací prášek.

OTEC (*rozespale odchází*): Jdu si lehnout.

MATKA (*zvedá se od televize a odchází také*): Jestli budeš chodit takhle po patách, tak ty pantofle zničíš a krom toho ještě upadneš a zlomíš si vaz.

Do tmy po posledním živém obrazu se rozsvítí bodové světlo na Justýnu. Pokoj zůstává prázdný.

JUSTÝNA (*potichoučku se plíží pokojem, v ruce drží papírový pytlík – má v něm překvapení pro partu: pudr na nalíčení a rtěnku na "upíří" kousance*): Mám všechno?! (*Prohlíží si výbavičku, kterou si na holky připravila*) Tak a teď nenápadně zmizet!

Přestavba: Dům se mění na hrobku, pokoj na náhrobky.

4. SCÉNA – NA HŘBITOVĚ

Scéna je ponořená do šera. Blíží se půlnoc.

JUSTÝNA (*přichází ke hřbitovu, kde už na ni čekají Markéta, Katka a Gábina*)

MARKÉTA: No konečně!

JUSTÝNA: Tváříte se, jako byste měly nahnáno.

KATKA: Zdaleka ne tak, jak budeš mít nahnáno ty, až budeš sedět o půlnoci vedle upírova hrobu.

JUSTÝNA: Mě upíří ani trochu neděsí.

KATKA: Ne? Uvidíme.

MARKÉTA: Takže jak jsme se dohodly – dohromady patnáct minut. Deset minut budeš sedět na schodě a pět minut máš na to, aby ses dostala na hrobku a zpátky. Tak hodně štěstí!!! (*Parta odchází*)

JUSTÝNA (*se za nimi ještě dívá a vydává se na cestu k hrobce. Má strach, ale snaží se, aby nebylo nic poznat*)

Ozve se ostrý praskavý zvuk. Zvony odbíjejí půlnoc. Justýně prolétne kolem hlavy netopýr.

JUSTÝNA (*usedne na schody u hrobky, a aby přišla na jiné myšlenky, začne se maskovat na upíra, aby ostatní řádně vyděsila. V duchu počítá do šesti set...*)

Tmu a ticho přeruší blikající baterky. Markéta, Katka a Gábina jsou už za branou hřbitova notně nervózní, protože se Justýna dlouho nevrací. Váhavě se přibližují k bráně, hledají Justýna a na cestu si svítí baterkami.

MARKÉTA: Už je to víc než dvacet minut, co tam šla.

GÁBINA: Ještě jí nevidíte?

KATKA: Co řekneme její matce, jestli se neukáže?

MARKÉTA: Jo, už ji vidím. Sedí asi v polovině cesty... Snaží se z obličeje seškrábat nějaký svinstvo.

GÁBINA: Proboha, co se jí stalo?

MARKÉTA: Ona snad brečí!

KATKA: Asi se zbláznila.

GÁBINA: Já mám strach!!

MARKÉTA: Neblázněte!

GÁBINA: Já se vážně bojím – pojďte domů. Já teda jdu!... (*Strachy uteče jako první*) MARKÉTA A KATKA: Počkej, neutíkej..., padáme pryč... (*Běží za ní*)

Slabé světlo na Justýnu. Je jí slyšet stále zřetelněji.

JUSTÝNA (*zvedá se ze země čelem k divákům*): Hahaha, hahahaha! No viděli jste to? To byla celá moje máma! Fakt, celá moje máma! – No jo, máma, prášky, já zapoměla prášky! (*Utíká domů*)

KONEC